

En fair deling af fremtidens økonomi

DSU's politik omkring fremtidens økonomi, herunder deleøkonomi.

Vedttaget af DSU's hovedbestyrelse, 14. november 2015

Vågn op, det er morgen og der venter en ny dag!

Indledning/perspektivpapir til DSU's oplæg om fremtidens økonomi

Forestil dig en helt almindelig hverdagsmorgen i en ikke så fjern fremtid: Vækkeuret ringer, for nu er det tid til at komme op. Du griber straks din smartphone, hvor din sundhedsapp i samme øjeblik registrerer din tilstand og giver dig besked om, at du mangler C-vitamin her til morgen. Straks herefter giver appen dig et bud på, hvor du billigst kan bestille appelsiner eller citroner sprængfyldt med C-vitamin. Du vælger den med den højeste rating og billigste pris, og du ved, at de ligger klar til dig, når du møder ind på arbejde om en time.

Du har fået et par notifikationer på din nabo-app fra din overbo, som gerne vil låne din boremaskine, og fra dem i stuen, som gerne vil låne dine champagneglas. Du bekræfter. Herefter tjekker du ind på din nyhedsapp, som til din store forfærdelse kan berette, at der er sket et omfattende jordskælv i Tyrkiets i nattens løb. Din Røde Kors-app registrerer, at du har læst nyheden og sender straks en pushbesked om, at de netop nu i stor stil mangler tøj til de mange nødstedte, og de spørger dig, om du vil donere. Du konstaterer, at du har noget gammelt tøj til overs, som du stadig ejer (du lejer ellers det meste nu), som du gerne vil donere. Du trykker "acceptér" og skal blot stille det gamle tøj uden for døren i en pose, velvidende at det vil være afhentet og sendt til Tyrkiet, når du kommer hjem fra arbejde.

Som det sidste inden du rejser dig fra sengen, bruger du din transport-app til at tjekke, hvordan du lettest kommer på arbejde her til morgen. Appen scanner hele nettet og finder ud af, at det hurtigste, billigste og bedste er at få et lift fra en i nærheden det første stykke af vejen og derefter at springe på en offentlig bus det sidste stykke af vejen. Du bekræfter din tur og betaler 10 kr. for liftet, og bussen betaler du med medborger-points, som du har optjent ved frivilligt arbejde.

Da du rejser dig og forlader soveværelset, registrerer termostaten på radiatoren, at du har forladt rummet, og den slukker straks. Netop som du er ved at træde ind i badet, begynder din nabo-app at ringe højlydt og giver dig besked om, at fru Jensen i lejligheden nedenunder er faldet og har brug for din hjælp. Du griber hurtigt noget tøj og løber ud i opgangen, du hører vand og musik slukke i det øjeblik, du smækker døren, mens en stille hurtig vibreren i din smartphone spørger dig, om du har husket at stille det tøj ud, som du ville donere.

Fremtidens økonomi?

Er ovenstående historie blot et skørt fremtidsscenario, eller er det virkeligheden lige om hjørnet? I DSU påstår vi ikke at kunne forudsige fremtiden, men vi tror, at den er anderledes end den verden, som vi kender i dag, og at fremtiden kommer løbende hastigt mod os.

Derfor er det vigtigt, at vi som samfund forbereder os på en verden, hvor teknologien giver os adgang til viden, muligheder og valg hurtigere end nogensinde før. Internettet vil betyde, at vi i fremtiden vil omgås varer og tjenesteydelser på helt nye måder, der bliver både nemmere og billigere end i dag og derfor umulige at forhindre.

Den fremtid kan være bedre end i dag, en fremtid hvor vi ikke spilder klodens ressourcer, hvor vi har mere tid sammen med vores familie og venner, hvor flere har muligheder og hvor hele verden bliver vores legeplads.

På den anden side kan det også være en fremtid, hvor uligheden fortsat stiger, og hvor vi skaber et samfund på neoliberalistiske vilkår. Et samfund, hvor alle kan underbyde hinanden med deres arbejdskraft og villighed til at gå på kompromis med løn og vilkår. Et samfund, hvor alle facetter af livet kan rates med 1-5 stjerner samt en hurtig digital overførsel af bitcoins i et koldt digitalt univers uden menneskeligt nærvær.

Hvilken vej vi vil gå er et politisk valg, som i høj grad beror på vores evne til at gribe mulighederne, men også at regulere, beskatte og forme udviklingen af fremtidens samfund, så det kommer alle til gode og bidrager til at skabe flere muligheder, mere tryghed og stærkere fællesskaber.

En fair deling af fremtidens økonomi

DSU's politik omkring fremtidens økonomi, herunder deleøkonomi.

Danmarks skal være helt i front:

I Danmark har vi en årelang tradition for i fællesskab at starte kooperative virksomheder. Denne lange andelstradition kan danne skole for, hvordan fair deleøkonomi struktureres. Danmark skal med fra start, når det handler om at forme fremtidens økonomi.

Det er dansk at dele

I DSU ønsker vi, at samfundet fremmer deleøkonomi, når den er sund og fair:

- Tjenester, der sikrer bedre udnyttelse af de tilgængelige resurser, mindsker miljø- og klimabelastningen og lægger en dæmper på forbrugsræset.
- Tjenester, der bringer folk tættere sammen og skaber øget tillid mellem fremmede.
- Tjenester, der giver folk med begrænsede økonomiske resurser nye muligheder.
- Tjenester, der giver mennesker et velfærdsloft.
- Tjenester, der gør hverdagen nemmere og billigere.

Omvendt bør samfundet regulere usund og unfair deleøkonomi:

- Tjenester, der bruger teknologien til at undvige lovgivningen.
- Tjenester, der tilbyder muligheden for at underbyde aftalte løn- og arbejdsvilkår.
- Tjenester, der unddrager sig skatteansvar på egne og ansattes vegne.

De nye teknologiske muligheder skaber grundlag for innovation på alle niveauer i samfundet. Alt fra nødhjælp til sundhed kan optimeres for at skabe den ideelle løsning til det ideelle tidspunkt.

Konkrete politiske forslag, der kunne fremme Danmarks position, kunne være:

- Indfør fokus på datalogi, kodning, innovation og på brug af deleøkonomi, samt brugen af teknologiske løsninger i hverdagen i folkeskolen fra et tidligt tidspunkt. Dette skal ses som et supplement til den allerede eksisterende undervisning og derfor indgå i de enkelte fag som valgfag eller i form af temauger. Allerede nu er det enormt ulighedsskabende, at en så stor del af befolkningen kun forstår at bruge informationsteknologien, men ikke har kendskab til, hvad der ligger bag ved, hvordan det fungerer og hvordan den reelle fordeling af værdiskabelsen er fordelt.

- Indfør adgang til offentligt WiFi på alle væsentlige offentlige steder som banegårde, lufthavne, torve og pladser. Adgangen til internet er forudsætningen for fremtidens løsninger og bør i større og større omfang betragtes som en public-service-ydelse.

- Der skal laves forsøgsordninger i enkelte kommuner med en form for medborgerskabsfremmende platform, hvor man som borger kan tilmelde sig og optjene medborgerskabs-point for initiativer, der bidrager til at skabe et bedre samfund. Det må ikke være som alternativ til professionelt uddannet personale, men kunne fx være:

- Hjælp med at korrekturlæse jobansøgninger

- Besøgsven eller lign.

- Ekstra rengøring hos ældre medborgere

- Lektiehjælp og lign.

- Der skal udvikles en borgerplatform, hvormed kommuner kan stille deres materialer til rådighed til borgerne, når kommunen ikke selv bruger dem. Det kunne fx omfatte lokaler, bøger, computere, biler osv.

At dele rigtigt

Man bør lovgivningsmæssigt sætte nogle klare kriterier op for, hvornår man er nødt til at tvinge platformene til at påtage sig arbejdsgiveransvar og dermed tvinge mikro-entreprenørerne/udbyderne til at påtage sig arbejdstagerrollen.

Disse kriterier kunne se på flere parametre fx:

- Hvor stor en grad af brugerne har deres indtægt via platformen
- Hvor meget tjener brugerne via platformen
- Hvordan er den nuværende regulering på området/branchen i forhold til fx uddannelse og sikkerhed

Parametrene skal samlet set sikre, at det er muligt at vurdere, om der er tale om en praktisk ressourcebesparende løsning/platform, der fx giver almindelige borgere en mindre indtægt og nogle muligheder for at gøre noget smart eller dele et produkt eller en service, eller om der er tale om en virksomhedsform, der er arbejdsgiverlignende og dermed fordrer en daglejerkultur, bryder med gældende arbejdsmiljøregler og konkurrerer på ulige vilkår.

For at kunne foretage denne vurdering vil det også være helt essentielt, at alle platforme er forpligtede til at oplyse til de danske myndigheder, fx Skat, hvem deres brugere er og hvor meget de har tjent/omsat for.

Folketinget bør nedsætte et nævn eller udpege en styrelse, som med fordel kunne foretage denne vurdering ud fra vedtagne lovgivning. På baggrund af denne vurdering vil eventuelle juridiske tvister kunne afgøres i de relevante juridiske instanser herunder også Arbejdsretten, hvis det vurderes, at der påhviler en arbejdsgiver- eller arbejdsgiverlignende forpligtelse.

Hvis og såfremt at der er tale om en arbejdsgiverforpligtelse mellem en platform og dennes bruger, påfalder det også platformen at sikre, at brugerne får fx feriepenge og andre lovbestemte lønmodtagerrettigheder.

Derudover bør der allerede nu etableres en institution, med deltagelse af arbejdsmarkedets parter, som får til opgave at finde løsninger på nogle af de fremtidige problemer, som kan opstå, og som der ikke nødvendigvis er politisk opmærksomhed omkring. En del af arbejdet relaterer sig udelukkende til arbejdsmarkedets parter, men også forslag til ny eller ændret lovgivning bør være en del af arbejdet. Det drejer sig bl.a. om ændringer i arbejdsmiljølovgivningen - herunder Arbejdstilsynets rolle – uddannelsessystemet og den offentlige sektors indkøbspolitik. Det skal være en fast etableret institution - på linje med Det Økonomiske Råd - som løbende skal være på forkant med udviklingen og i tide rejse spørgsmål over for regering og folketing.

Den danske model holder - også til deleøkonomi

Når man har en klar vurdering af, hvordan en virksomhed/platform vurderes i forhold til arbejdsgiveransvar eller arbejdsgiverlignende ansvar, så vil det også være muligt for fagbevægelsen at organisere og forhandle på vegne af arbejdstageren samt benytte de redskaber, som den danske model rummer.

Der hviler dog også på fagbevægelsen et ansvar for at organisere sig selv og sit arbejde på en måde, som kan rumme fremtidens økonomi. Man skal indstille sig på også at rumme medlemmer, der har deres primære indtægt fra 2, 3 eller 4 forskellige brancher, og som måske snarere ser sig selv som entreprenør og selvstændige end lønmodtagere i den klassiske forstand.

Her mener DSU, at det er vigtigt, at vi fortsat holder fast i tanken om en god løn for godt arbejde og gode arbejdsforhold, der sikrer folk et langt og godt liv. Dermed bør man aktivt bekæmpe tendenser, der fører til at folk skal have 2 eller 3 jobs og arbejde 50-60 timer om ugen for at forsørge deres familie.

I Danmark har vi en årelang tradition for i fællesskab at starte kooperative virksomheder, når vi bliver trætte af at blive udnyttet af storkapitalen. Denne lange andelstradition kan danne skole for hvordan fair deleøkonomi struktureres.

Det danske arbejdsmarked er allerede enormt fleksibelt, og på den måde kan deleøkonomiske tjenester måske i fremtiden være med til at gøre det lettere for danske virksomheder at finde rette arbejdskraft til rette tid – og lettere for danskerne at tjene til dagen og vejen på en fleksibel måde.

Hvor en del deleøkonomiske tjenester i dag er et ræs mod bunden for mikro-entreprenøren, kan en fair deleøkonomi, boostet af fagbevægelsen, supplere den lette adgang til arbejdskraft og fordelene ved bedre udnyttelse af tilgængelige ressourcer med ordentlige løn- og arbejdsvilkår.

Skat er også noget vi deler med hinanden

DSU mener, at vi skal være lige så ambitiøse og kontante, når det kommer til beskatning af deleøkonomiens nye store platforme, som vi har været med virksomhederne i den traditionelle økonomi. Fællesskabet må aldrig tabe til udviklingen og teknologiens fremskridt. Vi skal hele tiden insistere på at finde nye veje til at skabe omfordeling og styrke det stærke forpligtende fællesskab. Det kan godt lade sig gøre at kombinere en konkurrencedygtig økonomi med et solidarisk velfærdssamfund.

En del af de værktøjer, som vi søger at bruge til at få skabt et ordentligt beskatningsgrundlag i den nye deleøkonomi, er taget fra traditionelle erhvervspolitik. Men de er ikke blevet mindre vigtige eller mindre virkningsfulde, fordi virkeligheden forandrer sig - tværtimod!

Konkret foreslår vi:

-Gulerod for at tænke ressourceudnyttelse, således at alle danskere får ret til et deleøkonomisk bundfradrag på op til 10-15.000 kroner om året. Herefter beskattes alle indtægter som almindelig lønindkomst. Beløbet indeksreguleres.

-At vi laver et minimumsniveau i EU for selskabsskat, så landene ikke konkurrerer på laveste skatteprocent, og så virksomhederne ikke har en alt for stor interesse i at placere sig strategisk.

Samtidig bør man lave nogle fælles minimumsstandarder i EU for, hvordan man beskatter platforme.

-At vi ændrer reglerne for selskabsbeskatning, så man f.eks. som platform bliver beskattet i det land, man tjener pengene i, frem for i det land hvor man har sit kontor placeret. På den måde kan man komme en del af skattely-problemet til livs, da store og beregnende virksomheder bliver tvunget til at lægge en god bid af deres skattebetaling i de europæiske lande og ikke kan smugle det hele til lukrative øer.

-At skattemyndighederne får flere muskler i det daglige arbejde, og at der oprettes en særlig afdeling i skat med fokus på netop dette område.